

—≡ Ս Ի Ո Ն ≡—

Լ.Բ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1958

◀ Մ Ա Ր Տ ▶

ԹԻԻ 3

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

“ԵՐԱՆԻ ԽԱՂԱՂԱՐԱՐԱՑ...”

Մօտաւորապէս տաս տարիէ ի վեր աշխարհի մթնոլորտը մերթ ընդ մերթ կը լեցուի «խաղաղութեան կոչ»երու ձայնով։ Այս ձայնը մերթ կ'արձագանգէ Սթոքհոլմի, մերթ Վարշաւայի «համաժողովներէն» և շարունակ ու անդադար կը հնչէ ռատիոյէն և մամուլի էջերէն։ Այս բարձրալուր և միօրինակ ձայնը անվերջ կրկնուելով՝ արդէն մաշելու վրայ է։ Այնուհանդերձ մարդկութեան քաղցն ու ծարաւը ճշմարիտ խաղաղութեան համար այնքան զօրաւոր է, որ այս «կոչ»երուն փողահարները չեն յուսահատիր երբեք, և իրենց աղմուկը կը շարունակեն, աշխարհի խաղաղութիւնը խանգարելու աստիճան։

Բարեհաճ մարդիկ զիտեն՝ որ «խաղաղութեան» այս հրաւէրը նմանու թիւն չունի այն ճշմարիտ խաղաղութեան երկնային հրաւէրին հետ՝ զոր տուին Աստուծոյ պատգամաւորները աշխարհի Փրկչին ծննդեան առաւօտուն՝ երգելով «և յերկիր խաղաղութիւն»։

Երկինքի բարձունքներէն եկած այս ձայնը դարէ ի դար հնչած է հաւատացեալներու շրթներէն և արձագանդած է ծագէ ի ծագ՝ Աստուծոյ փառքը հռչակելու և բարի մարդոց հոգիներուն ամենէն խորունկ և ամենէն ուժգին իղձը իրենց Արարչին և իրենց եղբայրներուն յայտարարելու համար։ Եւ ինչպէս Քրիստոսի փրկադորժութեան սկիզբէն ծանուցուեցաւ «յերկիր խաղաղութեան» աւետիսն ու հրաւէրը, նոյնպէս Փրկչին վերջին կտակը եղաւ. «զխաղաղութիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ»։

Էական է՝ որ խաղաղութիւնը տիրէ նախ մեր, մարդոցս, սրտերուն և հոգիներուն մէջ, երբ կեանքի փոթորիկները և ալեկոծումները կը սպառնան չարիքի ժայռերուն զարնել զմեզ և ընկուզել զմեզ մեղքի և խաւարի անդունդին մէջ։ «Մի՛ խռովեացին սիրտք ձեր և մի՛ զանդիտեացեն» պատուիրեց Տէրը։ «Զեր սրտերը թող չխռովին և չվախնան»։ Ըստ այսմ՝ ամենէն կարեւորը այն է՝ որ հոգեկան արիութեամբ պայմանաւորուած ներքին խաղաղութիւն ունենանք։ Այդ պատճառաւ կ'ազօթէ եկեղեցին. «խաղաղութեամբ քով Քրիստոս Փրկիչ մեր, որ ի վեր է քան զամենայն միտս և զբանս, ամբացո՛ղ զմեզ և աներկիւղ պահեա յամենայն չարէ»։

Եւ ապա կենսական է որ խաղաղութիւնը տիրէ երկրի վրայ, մարդկային ընկերութեան մէջ: Ընկերասիրութեան և հաճութեան քաղցր պատուրը եզրոյ այս խաղաղութեան քաղցն ու ծարաւն ունին մարդիկ որպէսզի ազատ ըլլան քաղելու աստուածադիր իրենց ճակատագրի ճամբէն: Պատերազմ և խռովութիւնք, սրածուծութիւնք և սպանութիւնք դառն պտուղներն են մարդոց մէջ բոյ դրած անձնասիրութեան և տտելութեան մեղքերուն: Վասնզի տատասկէն թուր և փուշէն խաղող, ի հարկէ, կարելի չէ քաղել:

Նոյնպէս անաստուած և նիւթապաշտ մարդերէ խաղաղութիւն կարելի չէ սպասել: Բռնակալներու և կեղեքիչներու խոստացած կամ տուած խաղաղութիւնը՝ ի վերջոյ խռովութեան միայն կը տանի: Եւ խեղդամահ արդարութեան լռութիւնը պէտք չէ շփոթուի խաղաղութեան հետ: «Արդարութիւն և խաղաղութիւն համբուրեցին» կը պատգամէ Աստուծոյ խօսքը: Առաջին Աշխարհամարտէն առաջ տրեւմտեան Հայաստանը խաղաղ չէր. այսօր խաղաղ է ... Խռովութիւն կայ այսօր Ալճերիոյ մէջ և Ֆրանսա «խաղաղութիւն» կ'ուզէ հաստատել այն տեղ, կապտելով Ալճերիացի ժողովուրդին ազատութեան և ինքնորոշման իրաւունքները և լռեցնելով արդարութեան ձայնը:

Այս կերպով «խաղաղած» երկիրներ և ժողովուրդներ շատ կան երկրագունտին վրայ ...

Բայց քրիստոնեայ մարդոց, ազնիւ մարդոց խաղաղութիւնը այլ է: Անոնցը այն խաղաղութիւնն է՝ որ կը համբուրուի արդարութեան հետ: Պայքար՝ խաղաղութեան համար. բարի է: Բայց նաեւ պայքար՝ արդարութեան համար, ազատութեան համար. առանց երկրորդին՝ առաջինը անկարելի է: Վասնզի այս երկուքը անբաժանելի են իրարմէ:

«Խաղաղութեան կոչ»երուն թմրկահարութեան ձայնը, զոր կը լսենք ատեն ատեն, կը տարածուի համայնավարութեան կեդրոնէն: Սովետ Միութեան ղեկավարներն են որ ժամանակ առ ժամանակ կը թոցնեն «խաղաղութեան» աղաւնիները: Բայց այս աղաւնիները չեն նմանիր անոր՝ որ վերադարձաւ Նոյի տապանին, երբ ան տեսաւ աշխարհակործան ջուրերու ամեհի ալիքներուն հանդարտիլը, և եկաւ ձիթնին իր կտուցին՝ ծանուցանելու աշխարհի ապահովութիւնը: Այդ ապահովութեան վստահ ըլլալով էր որ Նոյ դուրս ելաւ տապանէն, ինքնապաշտպանութեան իր ամրոցէն: Խռովութեան և պատերազմի առաջին առնելու համար՝ նախ մարդիկ և ազգեր պէտք է փոխադարձ վստահութիւն ունենան իրարու հանդէպ և ապահով զգան յարձակումի վտանգներէն:

«Իբրեւ զի՝ զեղեցիկ են ի վերայ լերանց ոտք աւետարանչի համբաւոյն խաղաղութեան» կը գոչէ Մարգարէն: Բայց պողպատեայ զրահներով բռնաւոր սպառազինեալ բանակներու ծանր և չարագուշակ ոտնաձայները չեն նմանիր երբեք խաղաղութեան աւետաբերներու ոտքերուն քաղցրալուր ձայնին:

Ոչ ալ կայծակնաթուիչ և մահաափիւռ հրմուկներու սարսազդեցիկ սոյնն ու կռիւնը կը նմանին խաղաղութեան աղաւնիներու կախարդիչ վուլուին: Հարցընել պէտք է արդարեւ թէ այն «խաղաղութիւնը» որուն կոչերուն աղմուկը զմեզ կը խռովէ՝ երբեքէ համբուրուած է կամ կ'ուզէ՞ համբուրուիլ արդարութեան հետ: Հարցնել պէտք է թէ կոմմունիզմի հին ու նոր ղեկավարներուն սուտն ու կեղծիքը պաճուճելու միայն ծառայող այդ աղաղակը, արդարութեան

ձայնը խափանելու համար հանուած այդ աղմուկը ի՞նչ նմանութիւն ունի ճշմարիտ խաղաղութեան ղեկահանչիւն մեղեգիին հետ, որուն խորունկ կարօտն ունին մարդոց հոգիները։ Դժոխային զէնքերու մշտական արտադրումը ի՞նչ ապահովութիւն կրնայ ներշնչել մարդոց և ազգերու, որպէսզի անոնք խաղաղ կեանքի կարենան նուիրուիլ։

«Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեացին»։ Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Կոմունիզմի կարծեցեալ խաղաղարարները Աստուծոյ որդի կոչուելու մասին երբեիցէ խորհած են։ Կամ ո՞վ կրնայ մտածել թէ անոնք և անոնց նմանները մինչև իսկ հեռուէ հեռու Աստուծոյ որդիներու զործ կը կատարեն։ Ճշմարիտ խաղաղութեան ծառաւի հոգիները պէտք է խաբէութեան զոհ երթան՝ խաղաղութեան հետ չփոթելով՝ խռովութեան արարիչներուն բանսարկութիւնը։

Այսպէս կոչուած «խաղաղութեան կոչերը» ուրիշ բան չեն՝ բայց եթէ աշխարհի երկու հսկայ ռազմական ուժերուն միջև «ձիւռ առուտուր»ի և քաղաքական սակարկութեան համար ըսուած խօսքեր։ Այս սակարկութեան մէջ դեր չունին Աստուծոյ որդի կոչուիլ ցանկացող բարի հոգիները, կամ խաղաղութեան աւետաբեր ըլլալ փափաքող աւետարանիչները և հոգեւոր առաջնորդները։ Վասնզի խաղաղութիւնը առուծախի ապրանք չի կրնար ըլլալ։

Ի՞նչ խօսք, թէ մեր մշտական աղօթքը պէտք է ըլլայ որ աշխարհի երկու մեծագոյն ռազմական ուժերը, Միացեալ Նահանգները և Սովետական Միութիւնը, իրարու հետ կռիւի չընտելին և զիրար բզքտելու չեւեն։ Ի՞նչ խօսք, որ աշխարհի բոլոր բարեհաճ մարդերուն ամենէն ուժգին ցանկութիւնն է որ երկրագունդի այս ահաւոր և վիթխարի հսկաները համաձայնին որ աշխարհը աներևակայելի կրակներու չմատնեն և բազմահազար դարերու հոգեւոր և մտաւոր կատարումներն ու քաղաքակրթութիւնը իսպառսպուռ չանէացնեն։ Եւ եթէ անոնք անպայման պատերազմ կ'ուզեն ընել՝ զէթ զոհանան պաղ պատերազմով, և չձեռնարկեն մարդկութիւնը բնաջնջել՝ մեր օրերու նոր ջրհեղեղով մը, որ այս անգամ հրեղեղ պիտի լինի, չուրի տեղ կրակով ծածկելով ամբողջ երկիրը։

Յամենայն դէպս, մեզի քրիստոնեաներու և հոգեւոր առաջնորդներուն զործը չէ քաղաքական հաշիւներու և խաղերու թակարդին մէջ բռնուիլ։ Արդէն «մեծ պետութիւններու ղեկավարները» յիշականին կարևորութիւն ալ չեն ընծայեր հոգեւորականներու կոչերուն կամ կարծիքներուն։

Մենք ժառանգորդներն ենք այն խաղաղութեան՝ զոր Յիսուս թողուց մեզի, ըսելով. «Զխաղաղութիւն թողում ձեզ, զխաղաղութիւն զիմ տամ ձեզ»։

Քրիստոնեայ մարդիկ պէտք է ջանան ծաւալել այն խաղաղութիւնն ու հաշտութիւնը միայն՝ որով Աստուծոյ որդիութեան խոստումը կ'երաշխաւորուի։